

Collegevoorstel

Auteur Datum Paraaf
Evelien Heisterkamp

Leidinggevende Datum Paraaf
Victor Ledeboer

Directeur Datum Paraaf
T. Berben

Portefeuillehouder Programmawethouder
F.A. Spoelstra n.v.t.

Presidium/PMA/Raad Behandelveorstel:
Ja Beantwoording vragen D66
fractie

Voorgesteld besluit akkoord

Beslissing burgemeester en wethouders							
	B	W	W	W	W	W	S
		HW	RM	FS	OP	PB	
Akkoord							
Bespreken							

Registratienummer

Datum
27-02-2011

Paraaf deponeren

Aantekeningen/vragen

Betrokken diensten
SAM

Betreft beantwoording van schriftelijke vragen van de D66-fractie aan het college van B&W op grond van artikel 34 van het Reglement van Orde betreffende verordening van bijstandsfraudeurs

Voorstel dienst Samenleving:

1. Akkoord gaan met de antwoorden op de vragen van de D66 fractie in zake fraudegeld.

Openbaarheid

- **voorstel/besluit** wel openbaar
- **toelichting** wel openbaar
- **bijgevoegde stukken** wel openbaar

○

○

Afschrift aan E. Heisterkamp

Toelichting

Inleiding

N.a.v. een artikel in de Stentor van 10 februari over fraudegeld welke de gemeente Apeldoorn zou laten liggen, heeft de D66 fractie vragen gesteld. De volgende antwoorden kunnen gegeven worden:

Beslispunten en onderbouwing

1. Akkoord gaan met de antwoorden op de vragen van de D66 fractie in zake fraudegeld

Beantwoording

In de Stentor van 10 februari valt in het artikel "Gemeenten laten fraudegeld liggen" te lezen dat gemeente Apeldoorn 2900 vorderingen op (ex-)bijstandontvangers heeft met een totale waarde van €7,5 miljoen (2008). D66 vindt het zeer onwenselijk dat door bijstandsfraude de mensen die deze bijstand écht nodig hebben de dupe worden. Ter vergelijking: deze, cumulatieve, €7,5 miljoen is meer dan wat de gemeente jaarlijks uitgeeft aan het totale gemeentelijke minimabeleid.

1) Zijn deze gegevens correct?

Het openstaande saldo aan vorderingen bedroeg in de afgelopen jaren:

	2008	2009	2010
Saldo	7,4 miljoen	8 miljoen	9,4 miljoen
Debiteuren	2871	2982	3287

Het openstaande saldo aan vorderingen betreft slechts voor een deel vorderingen door onterecht betaalde uitkeringen. Het saldo komt voornamelijk uit bijstandsuitkeringen en uit bedrijfskredieten in het kader van de BBZ (Bijstandsbesluit Zelfstandigen). Deze kredieten worden vanuit rijksoverheidsbijdrage verstrekt en zijn daarmee los te zien van onrechtmatig verstrekte uitkering. Bovendien wordt een deel van deze BBZ-leningen achteraf omgezet in bijstand om niet. Dit gebeurt wanneer uit jaarcijfers is gebleken is dat er onvoldoende bedrijfswinsten zijn behaald. Het saldo dat betrekking heeft op bedrijfskredieten bedroeg in 2008 1,9 miljoen en in 2010 4,1 miljoen. De toename van het totale saldo openstaande vorderingen in 2010 is te verklaren vanuit de toename in de verstrekking van bedrijfskredieten.

"Ongeveer zestig procent van de vorderingen komt door betalingen die de gemeente ten onrechte heeft gedaan."

2) In welke (andere) categorieën (en voor welk percentage) kunnen de vorderingen worden verdeeld?

Op de volgende categorieën wordt geregistreerd:

1. Ten onrechte verstrekte bijstand/ioaw: 41%;
2. BBZ-leningen: 38,5%;
3. Alimentatie/onderhoudsplicht verhaal op derden: 5%;
4. Leningen bijzondere bijstand: 11%;
5. Overig(WMO/WI/bedrijfsvereniging): 4,5%

Naar schatting heeft op het totaal aan vorderingen ongeveer 25% betrekking op onterecht verstrekte uitkering. Deze vorderingen vallen binnen de categorie ten onrechte verstrekte bijstand/ioaw en vertegenwoordigen op het totaal aan vorderingen in 2010 ongeveer 25% van de totale waarde. Dit loopt in de lijn met het landelijke beeld

De VNG heeft hierover een persbericht opgesteld. De inhoud van het persbericht is ter informatie hieronder toegevoegd.

[Persbericht VNG 17-02-2011:](#)

Slechts een kwart van de 1,3 miljard euro aan openstaande vorderingen komt door, bewust of onbewuste, fraude. Dit stelt de VNG.

Gemeenten nemen handhaving zeer serieus. Fraude mag niet lonen, maar niet elke vordering is ontstaan door fraude. Daarnaast kunnen gemeenten het uitstaande bedrag aan vorderingen niet altijd volledig innen, omdat gemeenten het belang van terugvordering moeten afwegen tegen het hoofddoel van bijstandverlening, activering en financiële zelfredzaamheid.

Gemeenten zetten bovendien niet alleen in op terugvordering van onterecht betaalde uitkeringen: gemeenten werken ook hard aan preventie. Gemeenten ontwikkelen producten en diensten waarin preventie, handhaving en reïntegratie samengaan. Ze doen dit onder andere samen met de RCF.

Niet altijd fraude

Gemeenten hadden vorig jaar nog € 1,3 miljard aan vorderingen openstaan. Echter, slechts bij een kwart van dat bedrag is er sprake van fraude, bewust of onbewust:

- Er zijn mensen die vergeten om een verandering in hun situatie door te geven, waardoor ze tijdelijk ten onrechte een uitkering blijven ontvangen.
- Een deel van het bedrag van € 1,3 miljard is leenbijstand. Daar is geen sprake van fraude, gemeenten krijgen dat geld weer terug.
- Daarnaast is er de tijdelijke bijstandsuitkering voor mensen die bezig zijn een bedrijf op te starten. De aanvragers krijgen tijdelijk een uitkering, maar worden geacht deze weer terug te betalen, zodra hun bedrijf gaat lopen.
- Een deel van de vordering van € 1,3 miljard bestaat uit de jaarlijkse indexering van bestaande vorderingen.

Bron: persbericht VNG

3) Na hoeveel jaar streept gemeente Apeldoorn de schuld eventueel weg?

Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente is vastgelegd in de beleidsregels Terugvordering WWB, welke door het college zijn vastgesteld en voor het laatst zijn gewijzigd per 01-01-2010. Deze beleidsregels zijn gepubliceerd en op Apeldoorn.nl te raadplegen. In principe dienen alle vorderingen te worden terugbetaald. Er zijn uitzonderingen gemaakt. Zo kan bij niet verwijtbare vorderingen waarop 3 jaar betaald is conform de gemaakte afspraak, worden overwogen het restant kwijt te schelden. Zo is ook bepaald dat indien bijstand wordt teruggevorderd wegens verwijtbaar gedrag er in principe geen kwijtschelding plaatsvindt.

4) Wat is het totaal aantal vorderingen en de totale waarde per december 2009 en 2010?

Voor de beantwoording van deze vraag verwijzen wij u naar vraag 1.

De zogenaamde 'Dag1 aanpak', waarbij de uitkering wordt verstrekt en er vervolgens achteraf en steekproefsgewijs gecontroleerd wordt, is een goed voorbeeld van deregulering. Zeker waar het gaat om bijstand: mensen zitten immers in directe financiële problemen.

5) Is het College van mening dat de 'Dag1 aanpak' frauderen gemakkelijker maakt? Zo nee: waarom niet? Zo ja: wat wil het College doen om de controle te verbeteren? Te denken valt bijvoorbeeld aan het bijstellen van risicoprofielen.

Bij de DAG1 aanpak gaat het om het verstrekken van uitkering zonder administratieve lasten voor de klant. In beginsel worden, behalve een identiteitsbewijs, geen bewijsstukken gevraagd. De bewijslast vervalt grotendeels door het gebruik maken van gegevensbronnen waarover de gemeente zelf beschikt en de informatie die de klant in het gesprek aandraagt. Het gaat hier om ongeveer 60% van het totale aantal klanten dat een uitkeringsaanvraag doet (gegevens 2010). Bij de overige 40% klanten is sprake van bepaalde risicocategorieën. Deze klanten worden gevraagd de door hen verstrekte informatie te onderbouwen met bewijsstukken. Deze klanten worden intensief gecontroleerd. De DAG1 werkwijze wordt ondersteund door een aantal controlemiddelen, zoals het doen van steek-

proefsgewijze controles aan de hand van huisbezoeken, bestandskoppelingen (waaruit onder andere autobezit, witte inkomsten en vermogen inzichtelijk wordt) en themacontroles. Het College is van mening dat door de inzet van de huidige controlemiddelen de DAG1 aanpak niet heeft geleid tot een lagere drempel voor fraude.

“Gemeenten zijn nu vaak al blij als ze tien procent van de fraudebedragen binnenhalen.”

6) Hoeveel procent van de fraudebedragen haalt gemeente Apeldoorn terug?

Van het totale aantal vorderingen wordt op 64% door de debiteuren afgelost. Het totaal geïnde bedrag bedroeg de afgelopen jaren rond de 24%. Het betreft hier vorderingen die te maken hebben met onterecht verstrekte uitkeringen. Krediethypotheek en BBZ-leningen moeten los hiervan worden gezien. In 2010 is de inning licht gedaald naar 22,5%. De daling heeft met name te maken met: De economische crisis (debiteuren hebben vaker ook andere schulden waarop afbetaald moet worden)

De aangescherpte regels voor de beslagvrije voet, waardoor de gemeente minder ruimte heeft ten aanzien van de hoogte van de maandelijkse betalingen.

“Gemeenten doen veel te weinig om geld terug te halen bij fraudeurs. Ze hebben niet in de gaten welke bevoegdheden en mogelijkheden ze allemaal hebben om geld terug te vorderen.”

7) Welke bevoegdheden en mogelijkheden zijn er en welke worden door gemeente Apeldoorn ingezet?

De gemeente heeft de mogelijkheid om teveel betaalde gelden te verrekenen met de uitkering op het moment dat de debiteur nog een uitkering geniet van de gemeente. Mocht dit niet meer het geval zijn dan probeert de gemeente in 1^e instantie de debiteur via een minnelijke betalingsregeling tot betaling te bewegen. Mocht dit niet lukken dan heeft de gemeente de bevoegdheid om bij wanbetaling beslag te leggen op uitkering of salaris van de debiteur. Ook kan de gemeente bij wanbetaling kosten in rekening brengen. Ook beslag op goederen behoort tot de mogelijkheden, hoewel dit de nodige procedurekosten met zich meebrengt. Bij de aflossing is de gemeente gebonden aan de regels die het Rijk heeft bepaald inzake de beslagvrije voet. De beslagvrije voet is het bedrag waarover de debiteur in ieder geval moet kunnen beschikken (=90% van de bijstandsnorm). De regels en bevoegdheden zijn ook vastgelegd in de beleidsregels Terugvordering WWB van 2010. De gemeente heeft via het Inlichtingenbureau de beschikking over een systeem waar inkomsten van debiteuren worden opgenomen, in tegenstelling tot incassobureaus die deze gegevens niet tot hun beschikking hebben. Regelmatig wordt gecontroleerd of een debiteur in staat is om af te lossen op de vorderingen.

“Om toch wat geld terug te vangen zijn er volgens Van Roij gemeenten die de vorderingen doorverkopen aan een externe incassopartij.”

Wellicht is het invorderen van schulden geen gemeentelijk specialisme.

8) Verkoopt gemeente Apeldoorn vorderingen aan een externe incassopartij? Wat zijn volgens het College de voor- en nadelen hiervan?

De gemeente Apeldoorn verkoopt geen vorderingen aan externe incassopartijen. Het college is niet op de hoogte welke gemeenten dit wel hebben gedaan. Het college is wel bekend dat gemeenten dit overwegen, bijvoorbeeld de gemeente Nijmegen. Nijmegen maakt met enkele andere gemeenten deel uit van een landelijk project "Terugvordering op maat" waar ook dit onderwerp op de agenda staat.

In 2011 zal onderzoek worden gedaan naar de voor- en nadelen van een dergelijke verkoop. In het verleden zijn in Apeldoorn wel opdrachten gegeven aan incassobureaus die aangaven een beter resultaat te kunnen behalen dan het incasso door de gemeente. De inhuur van deze incassobureaus bleek echter niet tot betere resultaten te leiden.

Apeldoorn is deelnemer van het Landelijk en regionaal Platform terugvordering en Verhaal van StimulanSZ. Hier werken diverse gemeenten samen om op uitvoeringsniveau de taak van terug- en invordering en verhaal correct uit te voeren. Met een debiteurenquote van rond de 24% doet Apeldoorn het bovengemiddeld qua inning van bijstandsgelden, zo is in 2009 uit een klein onderzoek onder het Regionaal Platform gebleken.